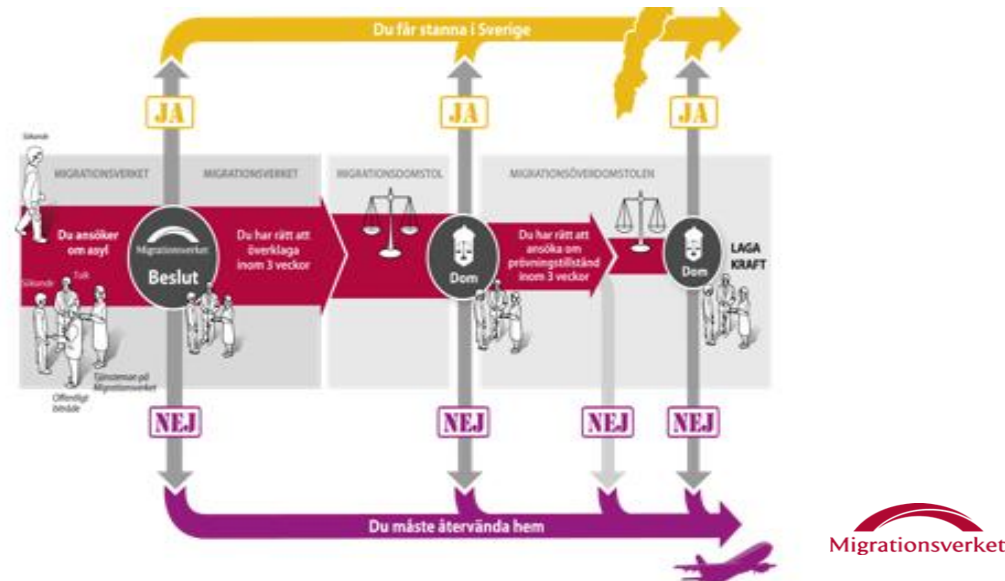

Asylprocessens påverkan på hälsan

Anne Johansson Olsson, Sjuksköterska

Transkulturellt Centrum

Hösten 2018

68.5 million

forcibly displaced people worldwide

Unit: million

Internally Displaced People

40 million

Refugees

25.4 million

19.9 million under UNHCR mandate
 5.4 million Palestinian refugees registered by UNRWA

Asylum-seekers

3.1 million

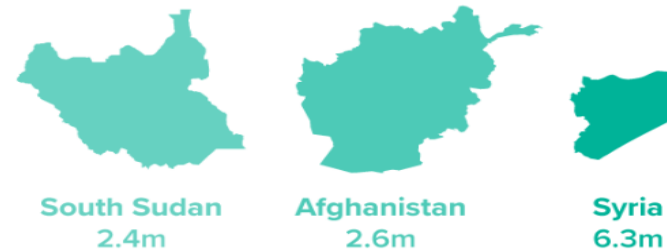
Where the world's displaced people are being hosted

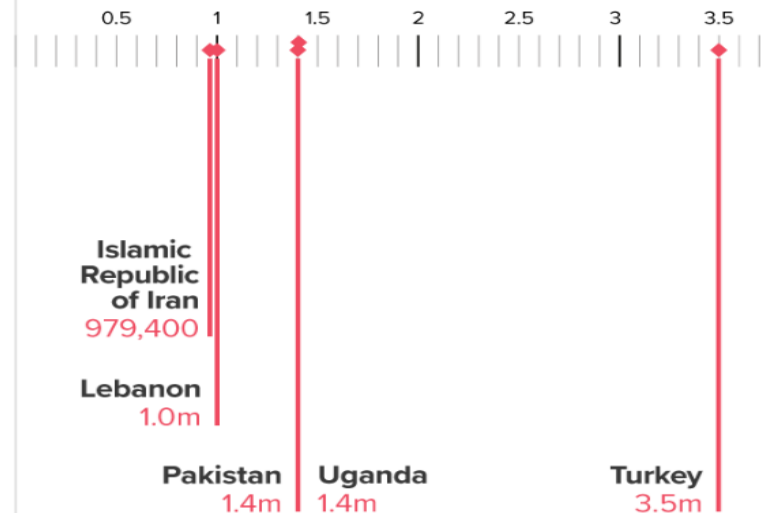
Europa 17%

85 per cent of the world's displaced people are in developing countries

57% of refugees worldwide came from three countries

Top refugee-hosting countries

Klimatförändringarna som orsak till flykt

- Under 2012 tvingades 32 miljoner människor permanent eller temporärt fly sina hem på grund av extrema väderförhållanden
- 2015 fördrevs 19,2 miljoner människor av naturkatastrofer, mer än dubbelt så många som flydde krig och väpnade konflikter detta år.

Planetens 7 procent rikaste orsakar 50 procent av världens alla koldioxidutsläpp, fyra av fem människor har aldrig suttit i ett flygplan

Dagens Nyheter 23/7 2018, Magnus Linton. Referens till professor Ashley Dawson och hans bok "Extreme cities"

Beskrivningar av migration och hälsa

UNHCR om syriers hälsa:

ledsenhet, sorg, rädsla,

oro, grubbel, hopplöshet

trötthet, oförklarade

kroppsliga symtom, sömn- och
aptitproblem tillbakadragande,

aggressivitet

Hassan, G Et al (2015). *Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians: A Review for Mental Health and Psychosocial Support staff working with Syrians Affected by Armed Conflict*. Geneva: UNHCR

Tillfällig flykt?

When the war started, I thought after a few months, it will be finished."

2010

Foto: Anne Johansson Olsson

Yarmouk Camp

2014

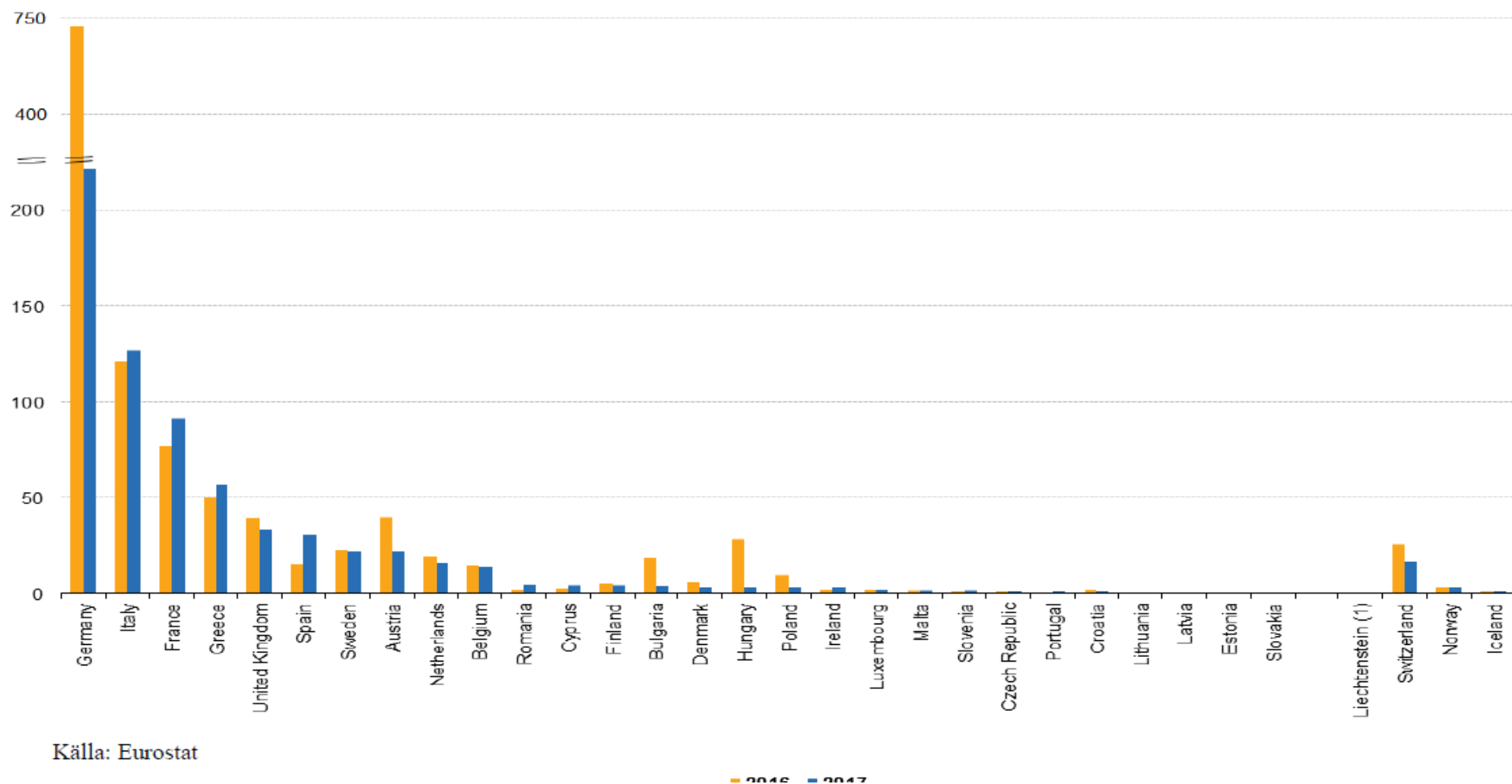
Foto: UNWRA

2015

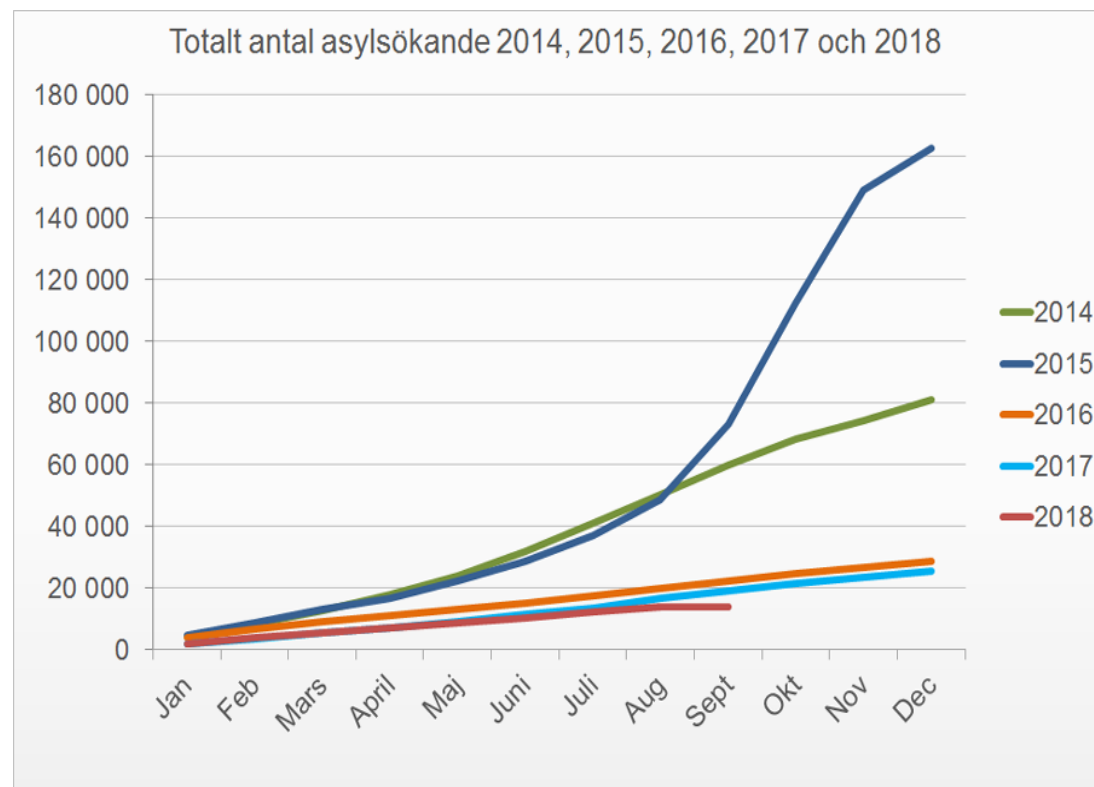

© REUTERS

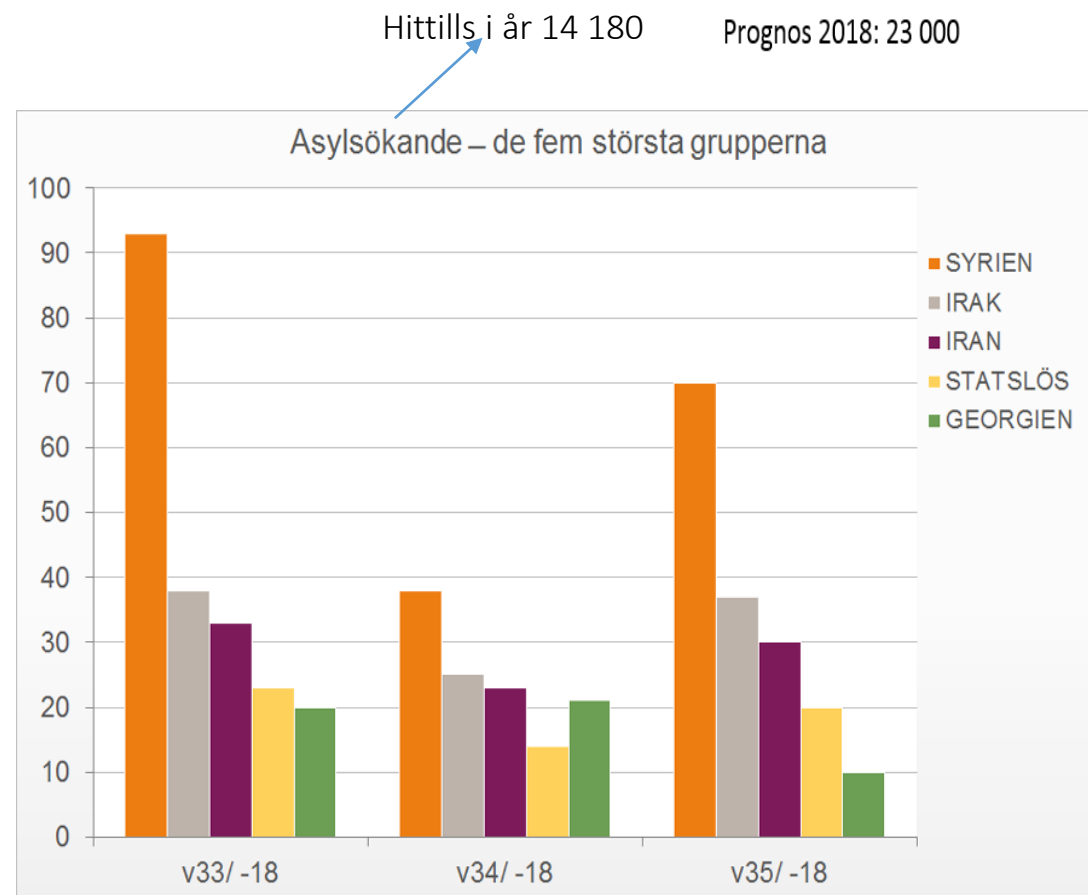
Asylansökningar inom EU+ 2016 (1 206 500)/2017 (650 000)

Asylsökande då och nu

2015	antal barn	varav ensamkommande
	70 384	35 369
2017	8 507	1 336

Under de första fyra månaderna 2018 var 30% under 18 år = 2116 barn
365 ensamkommande /SCB

Hälsans förutsättningar

1) I Ursprungslandet

En heterogen grupp
Kan komma från
länder/områden med en
tidigare välfungerande
sjukvård som förändrats över
tid.

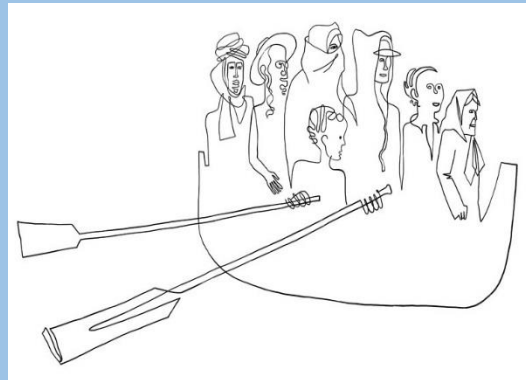
Kan komma från
länder/områden med lite
utvecklad sjukvård

Påverkar
sjukdomspanoramats

2) Under flykt

Nya trauman
Ingen eller bristande tillgång
till vård
Försämring av
sjukdomstillstånd.
Förvärvar nya sjukdomar

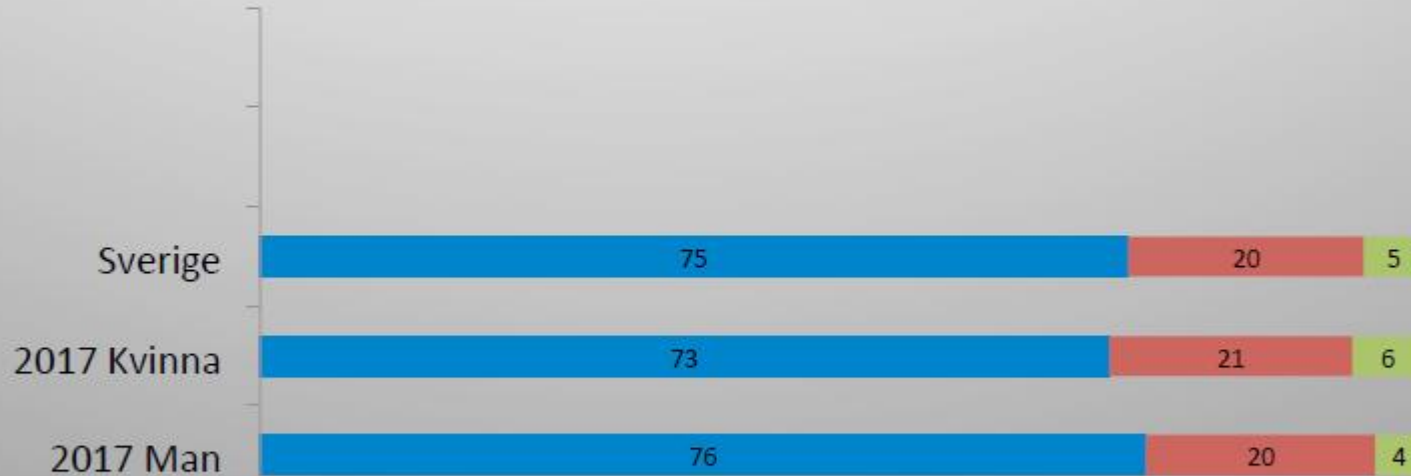
3) I Sverige

Lång väntetid
Osäkerhet, nytt land utan
socialt sammanhang
Begränsad tillgång till vård

De nya svenskarnas röst!

Blev du erbjuden en hälsoundersökning när du kom till Sverige?

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej

- *Från tillgänglig data förefaller inte bristande motivation bland asylsökande vara det stora problemet för att nå optimal täckningsgrad. De preliminära analyserna tyder på att personer från de länder som bidrar med flest asylsökande (Afghanistan, Syrien och Irak) i regel kommer till HU när de kallas./ 2017*

Hälsoundersökningar för asylsökande och nyanlända – vägen fram

Ovisshet och fruktan – betydelse för hälsan

- Lång väntan på besked om asyl
- Villkor som kan innebära en ökad risk för psykisk ohälsa och en generell negativ hälsoutveckling. Ohälsan ökar i relation till längden av asylprocessen.
- Brister i mottagandet kan ha större betydelse för hälsan än de utmaningar, svårigheter och trauman som själva flykten inneburit
- Avslag på asylansökan största riskfaktorn för depression.
- Naturliga källor till återhämtning utarmas när man inte har möjlighet att vistas inom ramen för sin familj/ i sitt sociala sammanhang.

Flyktingars hälsa:
Depression, ångest och lågt välbefinnande
Svagt socialt stöd
Stress efter migrationen ökar ohälsan
Speciellt utsatta är nyanlända kvinnor i medelåldern

Tinghög P, et al (2016) Nyanlända och asylsökande i Sverige. En studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor. Röda korsets högskola

Barnombudsmannen och svenska skolsköterskor: Största hälsoproblemet bland barn är psykisk ohälsa. Förvärras under vistelsen i Sverige är speciellt märkbar hos barn i asylprocess.

Fysiska problem avhjälpas snabbt men psykisk ohälsa förblir obehandlad.

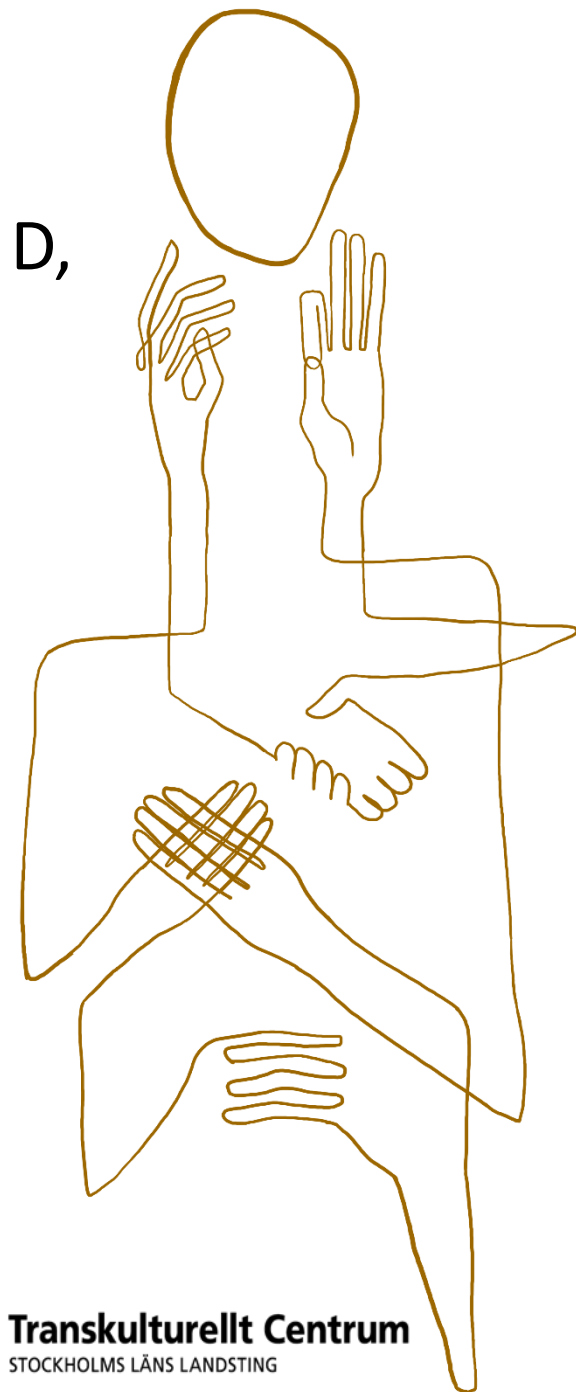
Psyiskt lidande

- Sorg över att ha förlorat sitt hemland och nätverk. Att inte kunna använda sitt språk och att förlora sin identitet.
- Ilka över orättvisor och upplevelser av diskriminering i det nya landet
- Rädsla inför insikten om de faror som man utsatts för
- Skuld mot dem man lämnat kvar
- Hjälplöshet och vanmakt mot bakgrund av att inte längre ha kontroll över sitt liv
- Besvikelse och bitterhet inför det nya livets motgångar.

Nyanländas beskrivning av ohälsa

- Diabetes, högt blodtryck, hepatit, malaria, brist på vitamin D, gula febern och skabb/hudproblem.
- Allvarliga sjukdomar beskrevs som obotliga och dödliga: cancer, hiv, tuberkulos.
- Svårt att prata om psykisk ohälsa samt smittsamma och obotliga sjukdomar, rädd för att bli utstött, utpekad, stigmatiserad, isolerad, hamna utanför gemenskapen.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)
ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Migration och samband med diabetes

- Passivitet, minskad fysisk aktivitet tillgång till fettrik och sockerrik kost.
- Ohälsosam livsstil
- Hälsan får lägre prioritet då det gäller att klara vardagen
- Ökad risk för diabetes speciellt hos kvinnor
- Män förstadium till diabetes, högt blodtryck, övervikt

Per Wändell senior professor i allmänmedicin

Motion och hälsa

- Utlandsfödda rapporterar i större utsträckning en sämre självskattad hälsa jämfört med personer födda i Sverige.
- En större andel av personer födda utanför Europa uppger att de nästan aldrig motionerar jämfört med övriga.
- Född utanför Europa: mindre positiv till att diskutera levnadsvanor med vårdpersonal. Hälsö- och sjukvårdsbarometern 2017 SKL
- Både omgivningens fysiska samt sociala miljö påverkar individers möjligheter att röra på sig
- Lägre tillit till sitt bostadsområde bland utrikes födda

Gröna områden och hälsan

- Grönområden ger tex. lägre risk för hjärt-kärlsjukdomar, respiratoriska sjukdomar och typ 2 diabetes.
- Uppskattar man sin allmänna hälsa som dålig eller mycket dålig har man samtidigt inget grönområde på gångavstånd.
- 63% av de som är födda utanför Europa tror att grönområden har en positiv inverkan på hälsan mot 87% bland svenskfödda.
- Det finns samband mellan hushållsinkomst och närhet till grönområden (låg inkomst naturen på längre avstånd)
- Bra tillgång, så besöker 80% naturen varje vecka.
- Dålig tillgång endast 33%.

Miljöhälsoenkät 2015

Ny i och för vården

- Uppdämda vårdbehov
- Tiden under asyl kan innebära att vissa vårdbehov inte anses kunna tillgodoses.
- Asylsökande lägre vårdkonsumtion till exempel av psykiatrisk vård. Trauma
- Bristfälliga boendemiljöer, familjesituation försvårar vårdkontakter
- Svårt att förstå ett nytt sjukvårdssystem
- Osäkerhet om, när, var och hur man söker hjälp
- Hinder, fördröjningar, verkliga eller upplevda svårigheter med tillgänglighet till vård
- Asylsökande och nyanlända väljer bort kontakter med vården på grund av upplevda/reella långa väntetider och krångliga vägar för vårdkontakter, språkproblem o brist på tolk. (Förstudie F-kassan)

Nyanlända söker tandvård främst för akuta besvär.
Att främst söka akut vård och tandvård minskar möjligheten att ta del av annan vård och förebyggande insatser.

Socialstyrelsen (2016) Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända

Vårdens möte med asylsökande

- Svårt att möta förväntningar på att få träffa läkare och på att få recept liksom intyg.
- Svårt att förklara sambandet mellan psykisk ohälsa och somatiska besvär
- Ibland aggressiva – frustrerade asylsökande patienter
- Avsaknad av verktyg, kunskap och resurser gör det svårt att kunna ställa frågor om psykisk ohälsa.
- Rädsla att jobba med psykisk ohälsa hos dessa patienter. Kan ses som för komplexa fall

Gemensamma utmaningar

Vård ges inte på lika villkor

- hinder för patienten att nå vården
- patientgrupp med annat sökmönster
- problem med följsamhet

patienten har inte råd att lösa ut sin medicin

patienten förstår inte vikten av återbesök med uppföljning

- behov av flexibla mottagningstider och annat sätt att få kontakt än automatiska telefonväxlar

Socialstyrelsen (2016) Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända

Nyanländas beskrivning av hälsans utmaningar

- familjesplittring
- dålig ekonomi
- trångboddhet
- avsaknad av arbete
- språksvårigheter

Nyanländas beskrivning av hälsofrämjande faktorer

- tryggheten i det nya landet
- arbete
- familjeåterförening
- bostad
- meningsfulla aktiviteter
- behärska språket

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)
ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Migration -Hälsorisker och Friskfaktorer

Vårdpersonal uttrycker oro för hälsoutvecklingen på längre sikt med en utmaning för hälso- och sjukvården.

Riskfaktorer anses vara:

**Svåra livsvillkor som
asylsökande, nyanländ och
papperslös.**

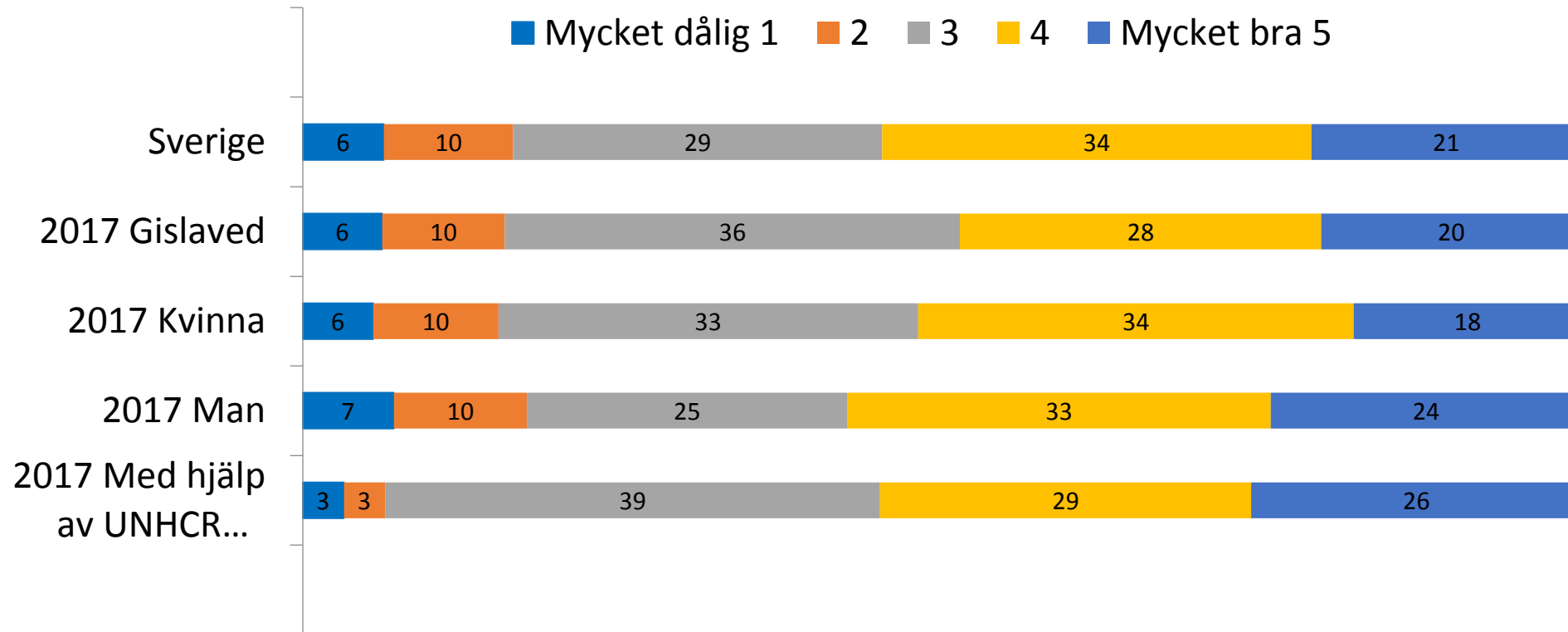
Friskfaktorer anses vara:

**Bra integrering
Sysselsättning
Boende
Familjeåterförening
Övriga förutsättningar i samhället
Förebyggande insatser och
preventivt folkhälsoarbete**

Socialstyrelsen (2016) Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända. Slutrapport.

De nya svenskarnas röst !

Hur upplever du att din allmänna hälsa är?

Medelvärde 3,5 %
22

Människor som flytt

- En grupp med många friskfaktorer
- En grupp med många riskfaktorer som ackumuleras och förstärker varandra
- Locka till aktivitet och att vara ute, locka till inläring av nya saker
- Se potentialen hos människor

Anna-Clara Hollander, psykolog, med.dr.
Medicinsk Vetenskap nr 1 2017

- Skapa miljöer och villkor som är stödjande
- Skapa trygghet, delaktighet och samvaro.

Fredrik Saboonchi , professor i Folkhälsovetenskap,
Röda Korsets Högskola
Medicinsk Vetenskap nr.1 2017

Flera råd från forskningen

- Fokusera på problem som har med postmigrationen att göra och inte enbart vad som hände i hemlandet och under flykt.
- Ge personcentrerad vård byggd på aktuella behov
- Lättillgänglig vård/stöd, erbjuden på ett kulturkänsligt sätt.
- Stärk förmågan till återhämtning och möjligheten till social inkludering

Bambuns lag:

Förmågan att resa sig efter svårigheter och trauma – resiliens

- Hjälp genom att lära känna din patient.
- Var nyfiken på ett respektfullt sätt.
- Sök tillsammans med patienten vägar till återhämtning
- Var själv en väg till återhämtning
- Förlora inte hoppet!

Cornelis Laban psykiatriker Nederländerna

Ett liv i Limbo om psykosocialt stöd till asylsökande i Skaraborg

- Viktigt att tidigt erbjuda psykosociala insatser för att förebygga och lindra och förbättra det psykiska välbefinnande
- Med relativt enkla insatser åstadkomma en positiv förändring i välbefinnandet hos dem som lever i en osäker och otrygg situation.

Screening för att identifiera depression, PTSD och självskattade stressreaktioner.

Stödsamtal

Psykologisk första hjälpen

Psykoedukation

Hälsoinformation

Stöd och hjälp med hänvisning till vården

Psykosociala aktiviteter

Kulturell briefing

Januari 2018

Manual för psykosocialt stöd till asylsökande

Med en interventionsmodell som syftar till att:

- *Att lindra psykisk ohälsa, förbättra möjligheten att fungera i vardagen och respektera värdigheten hos asylsökande med psykisk ohälsa*
- *Att tidigt upptäcka asylsökande i behov av psykiatrisk vård*
- *Att bedöma och identifiera psykisk ohälsa och psykosociala behov hos asylsökande och erbjuda lämpligt stöd för att främja deras psykosociala välmående*
- *Att erbjuda stöd till asylsökande för att öka deras copingförmåga, reducera riskfaktorer och minska stress och sårbarhet*
- *Att hjälpa asylsökande att identifiera sina egna förmågor som skyddar, stödjer och stärker dem (resiliens)*

https://lakareutangranser.se/sites/default/files/manual_for_psykosocialt_stod_for_asylsokande.pdf

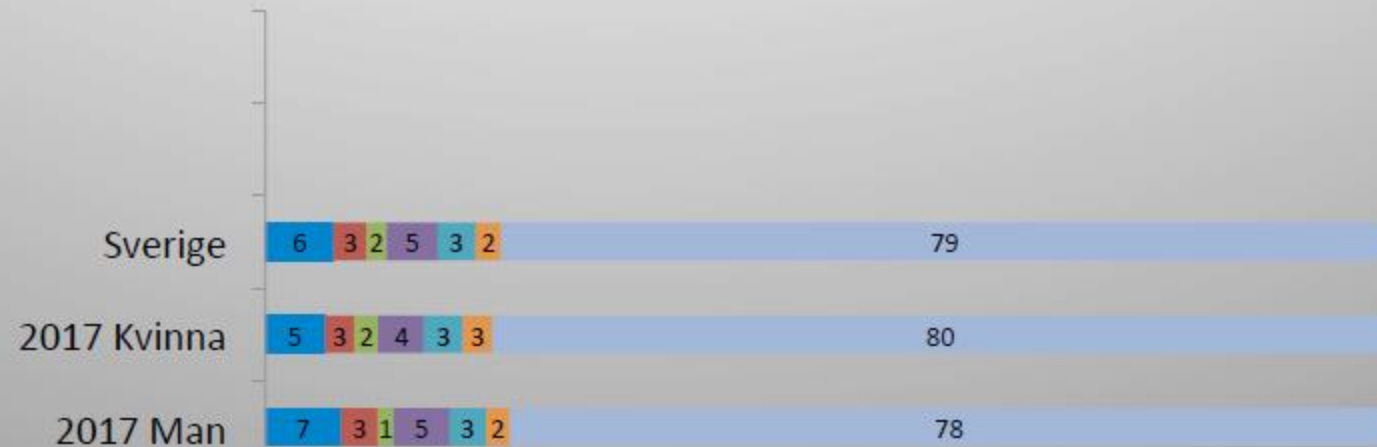

Bas 1166

De nya svenskarnas röst!

Hur viktig är gud i ditt liv?

■ Inte alls viktig 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ Mycket viktig 7

Medelvärde 6,2 %
46

”Förresten – den där fruktansvärda resan i gummibåten. Jag orkar tänka på den. Den är en viktig del av mitt liv, av mig. Den motiverar mig att fortsätta framåt”

Mohammed Alijichi

Dagens Nyheter 16 september 2018

”Vi kom inte hit för att få gratis pengar. Vi kom hit för att vi förlorat allt och för att vi ville fortsätta leva ett liv”

Mohammed Alijichi

Dagens Nyheter 16 september 2018